

říjen 2024

Zpr@vodaj

ČSSZ

Základy v první republice, str. 1 • ČSSZ dnes a v blízké budoucnosti, str. 2

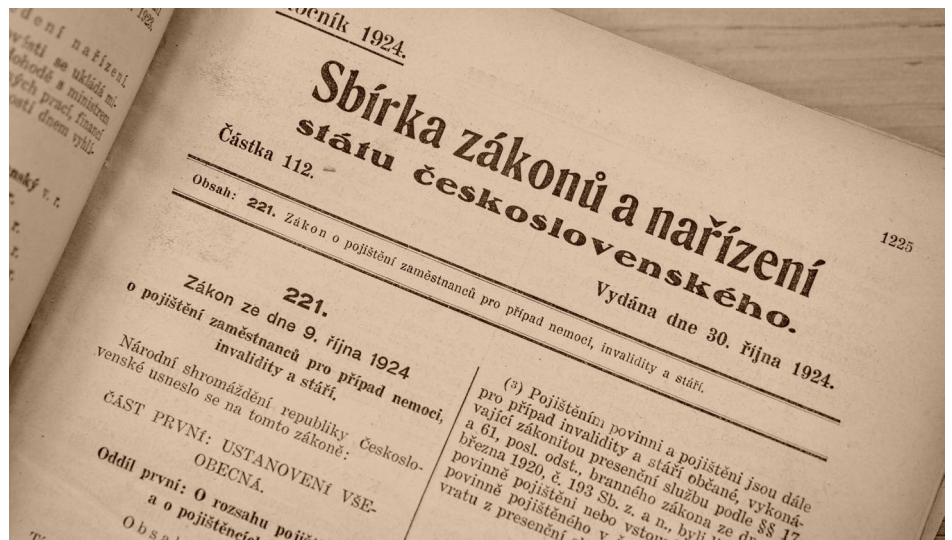
Slavíme 100 let sociálního pojištění!

V dnešní době bereme sociální zabezpečení od státu jako samozřejmost a běžnou součást života, před 100 lety se však jednalo o revoluční změnu. V roce 1924 byl v tehdejší Československu přijat zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, který se stal přelomovým bodem ve státě garantované ochrany obyvatel v případě, kdy nemohou být sami ekonomicky aktivní. MPSV a ČSSZ si nyní toto významné výročí připomínají.

Začalo to zákonem

Zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, jenž byl před 100 lety přijat tehdejší československým parlamentem, se stal základním kamenem nového systému sociálního zabezpečení, který byl předobrazem toho, jak jej známe dodnes. Přijatý zákon zavedl dělnické pojištění lidí, kteří na území Československa vykonávali práce či služby na základě pracovního, služebního nebo učňovského poměru. Poprvé bylo sociální pojištění sjednoceno i organizačně, a to vznikem Ústřední sociální pojišťovny. Ta spravovala invalidní a starobní pojištění a starala se také o nemocenské pojišťovny, které fungovaly obdobně jako dnešní okresní správy. Systém částečně navazoval na tzv. Taafeho zákony v Rakousko-Uhersku a inspiroval se rovněž Bismarckovým Německem.

Nový sociální systém bezpochyby značnou měrou přispěl také k posílení demokratického rozvoje republiky. Jako první ve světě spojil do jednoho systému krátkodobé a dlouhodobé dávky, sjednotil organizaci sociálního pojištění a pokusil se o univerzální osobní rozsah na všechny zaměstnance.

V roce 1929 bylo tímto způsobem pojištěno již přes 2,5 milionu osob. Mezi dávky nemocenského pojištění patřila pomoc v nemoci, pomoc v mateřství a pohřebné. Mezi dávky důchodového pojištění pak náležel starobní, invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod.

Hlavní budova s přilehlou kartotékou

Ústředí ČSSZ sídlí v Praze v Křížové ulici v podstatě od počátku – budova byla zakoupena roce 1926. Objekt byl původně postaven v roce 1912 pro Pražskou akciovou strojírnou. V roce 1931 byla k hlavní kancelářské budově přistavěna drobná přizemní

budova určená k uložení dokumentace týkající se evidence občanů. Jednalo se o menší verzi strojové kartotéky, jak ji známe dnes. Velmi rychle však přestala kapacitně stačit a o pět let později bylo proto rozhodnuto o výstavbě nové budovy pro ústřední evidenci, která je funkční dodnes. Strojová kartotéka nyní slouží jen pro menší část agendy ČSSZ. Na polovině bloků jsou zde uloženy dokumenty ročníků 1913–1943, nejde tedy o příliš aktivní spisy a pracuje se s nimi jen výjimečně. V druhé polovině kartotéky jsou uloženy originály zdigitalizovaných

pokračování na straně 2...

... pokračování ze strany 1

nárokových podkladů a slouží jako archiv. Kartotéka je 52 metrů dlouhá, 7 metrů široká a 8 metrů vysoká. Skládá se z 18 bloků o 500 zásuvkách dlouhých 3 metry. Celková délka všech zásuvek činí neuvěřitelných 27 kilometrů. Unikátní mechanismus kartotéky si v roce 2004 vysloužil zařazení mezi kulturní památky Národního památkového ústavu.

ČSSZ po 100 letech

Současná ČSSZ existuje od roku 1990 pod Ministerstvem práce a sociálních věcí a vznikla sloučením bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, České správy nemocenského pojištění a Správy nemocenského pojištění Svazu českých a moravských výrobních družstev. V průběhu let docházelo k mnoha legislativním, procesním a organizačním změnám. Dnes je ČSSZ ve struktuře státní správy velkou finančněsprávní institucí, která rozhoduje o nároku na důchody starobní, invalidní, vdovské/vdovecké, sirotčí a na dávky nemocenského pojištění. Také vybírá od ekonomicky činných subjektů pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo zajišťuje lékařskou posudkovou službu v rámci samostatného Institutu posuzování zdravotního stavu.

ČSSZ soustavně usiluje o to být moderní, efektivně fungující, stabilní a důvěryhodnou institucí, která

Menší verze strojové kartotéky. Foto: Archiv ČSSZ

plně využívá nejmodernější informační a komunikační technologie. Úspěšně elektronizaci činností sociálního zabezpečení v posledních letech bylo ostatně věnováno srpnové číslo Zpravodaje ČSSZ.

Co chystáme

Jubileum, jako je 100 let, si už zaslouží oslavit. ČSSZ k této příležitosti vytvořila microsite, na které shrnuje zásadní okamžiky v historii sociálního pojištění v České republice od jeho založení v roce 1924 po současnost a s výhledem do let nadcházejících. Chybět nebudou ani krátká vyjádření a blahopřání vysokých ústavních činitelů České republiky a dalších důležitých osobností včetně ústředního ředitele ČSSZ Františka Boháčka. Spuštěna bude počátkem listopadu na adrese vyroci.cssz.cz.

Součástí oslav bude také putovní panelová výstava s texty

a fotografiemi k historii sociálního pojištění, jeho vzniku, důležitým osobnostem sociální politiky první republiky, Ústřední sociální pojišťovně, ale i současné digitalizaci spolu s dovětkem k plánům a vizím v blízké budoucnosti. Putovní výstava v následujících měsících objede vybraná regionální pracoviště ČSSZ a klienti si ji budou moci osobně prohlédnout během návštěvy pracoviště. Výstava potrvá celý rok a stanoviště bude střídat přibližně po dvou měsících. Harmonogram výstavy najdete na webu.

V neposlední řadě se zraje listopadu uskuteční výjimečná tisková konference za účasti ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky a ústředního ředitele ČSSZ Františka Boháčka. Setkání s novináři se bude konat v prostorech strojové kartotéky, národní technické památky, a ve vedlejší budově bude při této příležitosti zahájena panelová výstava. ■

Všechna reprodukční práva jsou vyhrazena. Jakékoliv šíření a kopírování online Zpr@vodaje ČSSZ bez výslovného svolení ČSSZ není povoleno. Obrátit se můžete na redakce@cssz.cz. Děkujeme za pochopení.